

Sygn. akt III AUa 3694/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Ewa Jankowska

Sędziowie: SA Grażyna Bobrowska

SO del. Ewa Stryczyńska (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Marta Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2014 r. w Warszawie

sprawy W. Ś.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno- Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W.

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek apelacji W. Ś.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 października 2012 r. sygn. akt XIII U 12458/10

oddala apelację.

Sygn. akt AUa III U 3694/12

UZASADNIENIE

W. Ś. złożył odwołanie od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W. z 1 grudnia 2009r., w której dokonano ponownego ustalenia wysokości jego emerytury policyjnej, określając ją od 1 stycznia 2010r. na kwotę 2003,86 zł. Wskaźnik podstawy wymiaru emerytury odwołującego się za okres od 1 listopada 1966 r. do 21 marca 1990r. obniżono z 2,6% podstawy wymiaru do 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok służby we wskazanym okresie. Zaskarżając decyzję W. Ś. wniósł o uznanie jej za niezgodną z prawem i uchylenie.

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z 16 października 2012r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie W. Ś. od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W. z 1 grudnia 2009r. (znak (...)) i zasądził od odwołującego się na rzecz organu emerytalno-rentowego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia faktyczne: Decyzją z 25 kwietnia 1990r. ustalono W. Ś. prawo do emerytury milicyjnej, która z tytułu posiadanej wysługi emerytalnej wynosiła 85% podstawy

wymiaru. Odwołujący się pełnił służbę od 1 listopada 1966r. do 30 sierpnia 1974r. w Komendzie Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w P., Wydziale (...) SB na stanowiskach oficera operacyjnego, inspektora i starszego inspektora, w dniu 31 sierpnia 1974r. pozostawał w dyspozycji dyrektora Departamentu Kadr Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, od 1 września 1974r. do 30 lipca 1975r. odwołujący się pełnił służbę w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, Departamencie(...) na stanowiskach starszego oficera na etacie 013/1 oraz młodszego inspektora na etacie 013/1, w dniu 31 lipca 1975r. pozostawał w dyspozycji dyrektora Departamentu Kadr Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, od 1 sierpnia 1975r. do 21 marca 1990r. odwołujący pełnił służbę w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, Departamencie (...)Wydziale(...) na stanowiskach inspektora, starszego inspektora i specjalisty. Ponadto w okresie od 2 września 1974r. do 12 lipca 1975r. był zaliczony w stan słuchaczy Studium (...) w Ośrodku (...).

W związku z wejściem w życie ustawy z 23 stycznia 2009r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin organ rentowy otrzymał informację z Instytutu Pamięi Narodowej nr (...) z 28 października 2009r. o przebiegu służby odwołującego się w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, sporządzoną na podstawie posiadanych przez IPN akt osobowych. Wynikało z niej, że odwołujący się w okresie od 1 listopada 1966r. do 21 marca 1990r. pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.

Z uwagi na powyższe decyzją z 1 grudnia 2009r. wysokość emerytury odwołującego się została ponownie ustalona od 1 stycznia 2010r. Wskaźnik podstawy wymiaru emerytury odwołującego się za okres od 1 listopada 1966r. do 21 marca 1990r. obniżono z 2,6% podstawy wymiaru do 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok służby we wskazanym okresie. Ponownie ustalona wysokość emerytury z tytułu wysługi wraz z podwyższeniem, o którym mowa w art. 15 ust. 2, 3, 3a ustawy z 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) wyniosła od 1 stycznia 2010r. 32,15 % podstawy wymiaru. Łącznie wysokość emerytury z uwzględnieniem podwyższenia z art. 15 ust. 4 ustawy określono na 47,15 % podstawy wymiaru i ustalono na kwotę 2003,86 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zebranych w aktach sprawy oraz w aktach rentowych odwołującego się. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich autentyczności i rzetelności.

Uwzględniając poczynione ustalenia Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne i wskazał, że 16 marca 2009r. weszła w życie ustawa z 23 stycznia 2009r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 24, poz. 145), która wprowadziła do ustawy z 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) (Dz. U. Nr 8, poz. 67 ze zm.) przepis art. 15 b, określający zasady obliczania wysokości emerytury dla osób, które pozostawały w służbie przed 2 stycznia 1999r. i pełniły służbę w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 63, poz. 425 ze zm.).

Zgodnie z art. 2 ustawy z 18 października 2006r., organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są: 1. Resort (...) Komitet (...), 2. Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego, 3. Komitet do (...), 4. Jednostki organizacyjne podległe organom, o których mowa w pkt 1-3, a w szczególności jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do dnia 14 grudnia 1954r., 5. Instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej

oraz wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych, 6. Akademia Spraw Wewnętrznych, 7. Zwiad Wojsk Ochrony P., 8. Zarząd Główny (...) wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki, 9. Informacja Wojskowa, 10. Wojskowa Służba Wewnętrzna, 11. Zarząd (...) S. Generalnego Wojska Polskiego, 12. Inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych.

W myśl § 14 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 18 października 2004r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy (...) (Dz.U. Nr 239, poz. 2404) środkiem dowodowym potwierdzającym datę i podstawę zwolnienia ze służby oraz okres służby jest zaświadczenie o przebiegu służby, sporządzone na podstawie akt osobowych funkcjonariusza, wystawione przez właściwe organy.

Z art. 13 a ust. 1 ustawy z 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) wynika, że na wniosek właściwego organu emerytalnego, Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu sporządza na podstawie posiadanych akt osobowych i w terminie 4 miesięcy od dnia otrzymania wniosku, przekazuje organowi emerytalnemu informację o przebiegu służby wskazanych funkcjonariuszy w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...). Zgodnie z art. 13a ust. 5, informacja powyższa jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy służb, o których mowa w art. 12.

Zgodnie z art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...), w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...) i która pozostawała w służbie przed 2 stycznia 1999r., emerytura wynosi 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990; 2,6% podstawy wymiaru za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, a oraz pkt 2-4. Art. 15b ust. 2 stanowi, że przepisy art. 14 i 15 stosuje się odpowiednio.

Stosownie do treści art. 15 ust. 3, do okresów, o których mowa w art. 13 ust. 1, na żądanie wnioskodawcy, mogą być doliczone w pełnym wymiarze okresy służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, jeżeli funkcjonariusz udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

Przepis art. 14 dotyczy doliczania do wysługi emerytalnej konkretnych okresów przypadających po zwolnieniu ze służby. Natomiast art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji stanowi, że emerytura dla funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed 2 stycznia 1999r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru za każdy dalszy rok tej służby; 2,6% podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych poprzedzających służbę, nie więcej jednak niż za trzy lata tych okresów; 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych ponad trzyletni okres składkowy, o którym mowa w pkt 2; 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę.

Kwestia zgodności art. 15 b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) była badana przez Trybunał Konstytucyjny pod kątem zgodności z ustawą zasadniczą. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 24 lutego 2010r. uznał, że art. 15 b ust. 1 ustawy z 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) (Dz. U. Nr. 8, poz. 67 ze zm.) jest zgodny z art. 2, art. 10, art. 30, art. 32 i art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 42 Konstytucji. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że z konstytucyjnej zasady zaufania do państwa i stanowionego przez niego prawa nie wynika w żaden sposób, że każdy, bez względu na cechujące go właściwości, może zakładać, że unormowanie jego praw socjalnych nie ulegnie nigdy w przyszłości zmianie na jego niekorzyść. Jego zdaniem ustawodawca był upoważniony mimo upływu 19 lat od zmiany ustrojowej do wprowadzenia regulacji obniżających w racjonalnie miarkowany sposób świadczenia emerytalnego za okres służby w organach bezpieczeństwa publicznego, o których mowa w art. 2 ustawy z 18 października 2006r. o ujawnianiu

informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...). Trybunał Konstytucyjny podkreślił także, że zasada ochrony praw nabytych zakazuje arbitralnego znoszenia lub ograniczenia praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym. Zaznaczy, że ochrona praw nabytych nie oznacza nienaruszalności tych praw i nie wyklucza stanowienia regulacji mniej korzystnych, jeżeli przemawiają za tym inne zasady, normy lub wartości konstytucyjne. Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego zasada ochrony praw nabytych nie ma zastosowania do praw nabytych niesłusznie lub niegodziwie, a także praw nie mających oparcia w założeniach obowiązującego w dacie orzekania porządku konstytucyjnego (zob. np. orzeczenie z 11 lutego 1992 r., sygn. K 14/91, OTK w 1992 r. cz. I; wyrok z 23 listopada 1998 r., sygn. SK 7/98, OTK ZU nr 7/1997, poz. 114; wyrok z 22 czerwca 1999 r., sygn. K 5/99, OTK ZU nr 5/1999, poz. 100). Trybunał podkreślił, iż chroniąc prawa nabyte nie można przyjąć, iż każda zmiana istniejącej regulacji, która byłaby zmianą na niekorzyść pewnej grupy obywateli, jest ustawodawczo zakazana, w związku z czym nie ma też wystarczających podstaw, aby twierdzić, że ustawodawca nie może ocenić negatywnie dokonanych wcześniej rozwiązań legislacyjnych. Ustawodawca ustanawiając kwestionowane przepisy dał wyraz negatywnej ocenie działalności organów bezpieczeństwa państwa komunistycznego, o czym świadczy zarówno przebieg prac legislacyjnych, jak też treść samej preambuły ustawy z 23 stycznia 2009r. Zdaniem Trybunału w demokratycznym państwie prawnym jednym z kluczowych instrumentów ochrony jego podstawowych zasad jest odpowiedzialność, która obejmuje czyny wynikające z urzeczywistnienia celów źle wybranych i niezrealizowania celów wybranych dobrze. W tym sensie gwarancje bezkarności oraz przywilejów ekonomicznych pochodzących z budżetu państwa za służbę w instytucjach i organach stosujących w dyktaturze represje, nie mogą być traktowane jako element praw słusznie nabytych. Ustawodawca negatywnie ocenił sam fakt podjęcia służby w organach bezpieczeństwa Polski Ludowej, ze względu na jednoznacznie ujemną ocenę tych organów. Jednocześnie jednak w razie udzielenia przez funkcjonariusza w czasie służby w takiej policji pomocy osobie represjonowanej za działanie w opozycji demokratycznej i niepodległościowej ustawodawca przewidział utrzymanie uprzywilejowanych świadczeń emerytalnych na dotychczasowych zasadach (art. 15b ust. 3 i 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, dodany przez art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r.). W opinii Trybunału prawa emerytalne nabyte przez adresatów kwestionowanych przepisów zostały nabyte niegodziwie. Nie można bowiem uznać celów i metod działania organów bezpieczeństwa Polski Ludowej za godziwe.

W związku z powyższym służba w instytucjach i organach państwa, które systemowo naruszały przyrodzone prawa człowieka i rządu prawa nie może w demokratycznym państwie prawnym uzasadniać roszczeń do utrzymania uzyskanych wcześniej przywilejów. Zdaniem Trybunału ustawodawca, ograniczając w zakwestionowanych przepisach niesłusznie nabyte przywileje emerytalne funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa Polski Ludowej, sięgnął do środka adekwatnego dla uzyskania usprawiedliwionego celu, uczynił to zarazem w sposób możliwie najmniej uciążliwy dla adresatów zakwestionowanych norm.

Zdaniem Trybunału ustawodawca nie przekroczył również kompetencji władzy ustawodawczej przewidzianych w Konstytucji. Kwestionowane przepisy nie przewidują wymierzania zbiorowej kary funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa Polski Ludowej, a jedynie obniżenie im uprzywilejowanych świadczeń emerytalnych do poziomu średniej emerytury powszechnej.

Ustawodawca nie naruszył też ustanowionej w art. 32 Konstytucji zasady równości. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że z zasady tej wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej kategorii, a zatem wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary. Jeżeli zatem prawodawca różnicuje podmioty prawa, które charakteryzują się wspólną cechą istotną, to wprowadza odstępstwo od zasady równości. Zdaniem Trybunału jednak takie odstępstwo nie musi oznaczać naruszenia art. 32 Konstytucji. W opinii Trybunału jest ono dopuszczalne, jeżeli kryterium różnicowania pozostaje w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji, waga interesu, któremu różnicowanie ma służyć, pozostaje w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku wprowadzonego różnicowania oraz dodatkowo kryterium różnicowania pozostaje w związku z innymi wartościami, zasadami czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych. Wspólną cechą wszystkich funkcjonariuszy bezpieczeństwa Polski Ludowej jest ich służba w określonych w ustawie organach

bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990. Ta cecha różni istotnie funkcjonariuszy od pozostałych funkcjonariuszy służb mundurowych przed 1990 r. Ustawodawca przyjąwszy wspólną cechę istotną w sposób jednakowy potraktował funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa Polski Ludowej.

Trybunał odniósł się również do zarzutu rażącej sprzeczności kwestionowanych przepisów ustawy z rezolucją Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr (...) z dnia 27 czerwca 1996r. oraz ze związanymi z tym dokumentem wytycznymi mającymi zapewnić zgodność ustaw lustracyjnych i podobnych środków administracyjnych z wymogami państwa opartego na rządach prawa. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że brak w w/w dokumencie zalecenia by rozliczenia z okresem komunistycznym mogły odbywać się wyłącznie w ciągu 10 lat po obaleniu dyktatury. Rozliczenia te podejmowane są na różnych obszarach, w różnych latach w ciągu ostatnich dwóch dekad. Co więcej, jak stanowi pkt 14 rezolucji (...), „w wyjątkowych przypadkach, gdy rządzące elity dawnego reżimu przyznały sobie wyższe emerytury niż pozostałej części społeczeństwa, emerytury te powinny być ograniczone do zwykłego poziomu”.

W ocenie Sądu przepis art. 15b o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) jest przepisem szczególnym w porównaniu do art. 15 w/w ustawy, zmienia zasady liczenia emerytury policyjnej dla określonej grupy osób. Treść art. 15b ust. 1 odnosi się do okresów służby w określonym charakterze, która w innej sytuacji (gdyby nie była to służba w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990) stanowiłaby 40% podstawy wymiaru za 15 lat służby (przeciętnie 2,6% za każdy rok) i po 2,6 % podstawy wymiaru za każdy dalszy rok tej służby. Sąd zwrócił uwagę, że ust. 2 tego przepisu mówi o odpowiednim stosowaniu przepisów art. 14 i 15, co oznacza, że nie zmieniono zasad liczenia emerytur policyjnych w innych przypadkach.

Przedstawiając powyższe stanowisko Sąd Okręgowy powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z 3 marca 2011r. (sygn.akt II UZP 2/11), w której stwierdzono, że za każdy rok pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa (...) (Dz. U. z 2007r. Nr 63, poz. 425 ze zm.), emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...)) (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.), co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia.

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że regulacje zawarte w art. 14 i 15 ustawy zaopatrzeniowej stosuje się tylko w zakresie nieuregulowanym wyraźnie i odmiennie w treści normatywnej art. 15b, a w szczególności w jego ust. 1 pkt 1, który nie pozostawia żadnych wątpliwości, co do sposobu wyliczenia wysokości emerytury zaopatrzeniowej funkcjonariuszy zawsze po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w latach 1944-1990 pełnionej w organach bezpieczeństwa PRL, z jedynym wyjątkiem unormowanym art. 15b ust. 3 i 4 tej ustawy. W zakresie ustawowego sposobu wyliczenia emerytury przepisy art. 15b ust. 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1a ustawy zaopatrzeniowej mają bowiem naturę szczególną i szczegółową a przeto niejako "odrębnie" i ze względu na cele zmienionego porządku legislacyjnego samoistnie regulują zasady wyliczania wysokości emerytur osób pełniących w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa PRL z zastosowaniem wskaźnika 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia, co oznacza, że nie stosuje się do nich art. 15 ust. 1 in principio ustawy zaopatrzeniowej, z którego wynika, że emerytura funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. wynosi 40 % podstawy jej wymiaru za każdy rok służby. Po istotnej zmianie normatywnej obowiązującego stanu prawnego wynikającej z dodania szczególnego, szczegółowego i odrębnego art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, zawarte w ust. 2 tego przepisu odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 14 i 15 tej ustawy oznacza, że przepisy te stosuje się odpowiednio wyłącznie w zakresie, który nie został wyraźnie i odmiennie uregulowany w art. 15b ust. 1. W przeciwnym razie doszłoby do pozbawienia waloru i znaczenia normatywnego art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, do czego nie ma żadnych prawnych, prawniczych ani racjonalnych argumentów. Zawarte w art. 15b ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 14 i 15 tej ustawy, nie uprawnia do takiego stosowania tych przepisów (w szczególności art. 15 ust. 1 in principio), które pozbawiałoby lub istotnie ograniczałoby walor i znaczenie normatywne art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej, który jednoznacznie nakazuje wyliczyć emeryturę osób pełniących w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art.2 ustawy lustracyjnej, według obniżonego ustawowego wskaźnika 0,7% podstawy wymiaru za

każdy rok takiej służby, z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4 tej ustawy. Skoro kategorię zasada z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej wymagająca wyliczenia emerytury po 0,7 % podstawy jej wymiaru z tytułu służby w latach 1944- 1990 pełnionej w organach bezpieczeństwa państwa, doznaje jednego wyjątku wyłącznie w okolicznościach określonych w art. 15b ust. 3 i 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, przeto nie doznaje dalszych ograniczeń na podstawie odesłania do stosowania art. 15 tej ustawy. Nie ma zatem żadnych podstaw ani uzasadnienia korygowanie zasady wyliczania emerytury mundurowej od innego wskaźnika procentowego niż 0,7 % podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w drodze odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 in principio tej ustawy, który przewiduje co najmniej 40 % podstawę wymiaru tego świadczenia z tytułu pozostawania w służbie przed 2 stycznia 1999r. Przyjęcie minimalnej 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby przy ustalaniu wysokości emerytur z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych prowadziłoby do niedopuszczalnego, bo bezpodstawnego podważenia waloru normatywnego i celu wprowadzenia istotnej zmiany normatywnej wynikającej z dodania szczególnej regulacji art. 15b ustawy zaopatrzeniowej.

Odwołujący się nie kwestionował informacji o przebiegu służby nadesłanej przez IPN na żądanie Sądu. Sąd wskazał także, że ustawodawca nie przewidział różnicowania wysokości emerytury policyjnej w zależności od stanowiska i Wydziału, jakie dany funkcjonariusz organów bezpieczeństwa zajmował w czasie służby.

Powołując się na źródła historyczne Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie ze strukturą organizacyjną Służby Bezpieczeństwa na poziomie centralnym istniały departamenty i biura MSW. Ich zadania w terenie realizowały odpowiednie wydziały (i inne jednostki) ulokowane w Komendach Wojewódzkich MO. 1 sierpnia 1983r. Komendy przemianowano na Wojewódzkie Urzędy Spraw Wewnętrznych. Na niższym szczeblu, w Komendach Powiatowych i Miejskich MO funkcjonowały Referaty ds. SB (z grupami operacyjnymi, paszportów i dowodów osobistych, rejestracji cudzoziemców, (...), W). Po reformie administracyjnej z 1975r. powiatowe jednostki MO/SB zostały zlikwidowane. Struktura terenowa została jednak po kilku latach odtworzona. W styczniu 1983r. powołano K. Rejonowe MO, w sierpniu przemianowano je na Rejonowe Urzędy Spraw Wewnętrznych (funkcjonowały w nich pion: (...) i paszportów, w zależności od liczby etatów jako: grupy, referaty, sekcje lub wydziały). Pion (...) (wywiad) - do jego zadań należał całokształt prac związanych z wywiadem PRL, składał się z Departamentu(...) MSW (1956-1990), Samodzielnej Grupy Specjalnej (...) (do 1963 r.), Starszego Inspektora (ds. Departamentu(...)) przy zastępcy Kierownictwa Jednostek (...) / (...) (do 1975 r.), Starszego Inspektora (ds. Departamentu(...)) przy Zastępcy Komendanta Wojewódzkiego MO/ Szefa(...) ds. SB oraz Inspektora(...) KW (...) (w większych województwach). Pion (...) (zajmował się kontrwywiadem PRL) składał się z Departamentu (...) MSW (1956-1990) oraz Wydziałów (...) w KW (...). Służbę funkcjonariuszy w Departamentach(...) oraz (...) należy traktować, jako służbę w organach bezpieczeństwa państwa w związku z tym, iż w § 1 zarządzenia nr 53/90 Ministra Spraw Wewnętrznych z 2 lipca 1990r. w sprawie określenia: stanowisk zajmowanych przez funkcjonariuszy b. Służby Bezpieczeństwa oraz jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych, w których pełnili oni służbę, stwierdzono, że „funkcjonariuszami byłej Służby Bezpieczeństwa są osoby, które pełniły służbę na stanowiskach i w jednostkach wymienionych w Instrukcji Przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej z 25 czerwca 1990r.” Była ona załącznikiem do Decyzji Sekretarza Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Centralnych z 2 lipca 1990r. Zostały w niej wymienione jednostki istniejące w chwili likwidacji (Departament (...) Departament (...), Departament Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa, Departament Ochrony (...), Departament Studiów i (...), Grupa Operacyjno-Sztabowa Szefa Służby Bezpieczeństwa, Departament Kadr, Departament (...) i (...), Biuro C, Biuro Szyfrów, Biuro Śledcze, Biuro Paszportów, były Zarząd Ochrony Funkcjonariuszy, Akademia Spraw Wewnętrznych, Biuro (...), Departament (...)) oraz przypomniane te, które istniały w dniu 31 lipca 1989r. (Departamenty (...), Departamenty(...), Departamenty (...) i Departamenty(...) oraz Biuro Studiów (...) i Główny Inspektorat Ochrony (...), Zarząd (...) Wychowawczy, Wyższa Szkoła (...) w L.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lipca 1990r. w sprawie nadania statutu organizacyjnemu Ministerstwu Spraw Wewnętrznych (Dz.U. 1990 nr 49 poz. 288) nie umieściło w jego strukturach Departamentu (...) oraz Departamentu (...) W związku z powyższym Sąd uznał, że dotychczasowe Departament (...) oraz Departament (...) funkcjonujące w ramach MSW uległy likwidacji razem z innymi jednostkami organizacyjnymi Służby Bezpieczeństwa. Tym samym okres służby pełnionej przez odwołującego się w wymienionych Departamentach, mieści się w katalogu

organów wymienionych w art. 2 pkt. 3 powyższej ustawy (jednostkami Służby Bezpieczeństwa, w rozumieniu ustawy, są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami). Co do służby pełnionej przez odwołującego się w Komendzie Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w P., Wydziale (...) SB, Sąd stwierdził, że służba ta mieści się w katalogu organów wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt. 5 w/w ustawy (instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych). Zatem Sąd uznał, że wszystkie jednostki, w których pełnił służbę odwołujący się, należy zaliczyć do organów bezpieczeństwa zgodnie z art. 2 ustawy z 18 października 2006r.

Sąd wskazał także, że odwołujący się nie dowodził, iż jako funkcjonariusz podjął, bez wiedzy przełożonych, współpracę z osobami lub organizacjami działającymi na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie. O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku złożył osobiście W. Ś. zaskarżając wyrok w całości oświadczył, że podtrzymuje w całości swoje dotychczasowe wnioski i powołał się na fakt wspierania opozycji demokratycznej w czasie pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa i na kontakty z M. C. – (...) opozycjonistą. Powołał się na wspólne wileńskie korzenie i podobne postrzeganie sytuacji politycznej przed 1989r. oraz zbliżone poglądy na sytuację społeczno – polityczną.

Organ rentowy nie ustosunkował się do treści apelacji.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu w całości.

Na wstępie wskazać należy, że poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne mające znaczenie dla rozstrzygnięcia, są prawidłowe, wobec czego Sąd Apelacyjny czyni je także podstawą swego rozstrzygnięcia, dostrzegając potrzebę ich uzupełnienia w niewielkim jedynie zakresie z uwagi na okoliczności, które odwołujący się podniósł dopiero na etapie postępowania odwoławczego.

Nie było między stronami sporu co do tego, że odwołujący się w okresie od 1 listopada 1966r. do 21 marca 1990r. pełnił służbę w jednostkach wymienionych w motywach zaskarżonego wyroku w ramach ustaleń faktycznych, trafnie zakwalifikowanych jako organy bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art.2 ust.1 i 3 ustawy z 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2013r. poz. 1388, zwanej ustawą lustracyjną). Ustalenie powyższe znajduje potwierdzenie w informacji Instytutu Pamięi Narodowej z 24 października 2011r. (k.18 a.s.) oraz dokumentach znajdujących się w aktach osobowych odwołującego się, które na żądanie Sądu Okręgowego zostały załączone do akt sprawy w formie uwierzytelnionej kserokopii i które zaliczone zostały w poczet materiału dowodowego. Dokumenty zgromadzone w aktach osobowych nie były kwestionowane przez żadną ze stron sporu. Odwołujący się nie kwestionował zarówno faktu pełnienia służby we wszystkich jednostkach wymienionych przez Sąd w zaskarżonym wyroku, jak również prawidłowości ich zakwalifikowania. Wobec powyższego nie doszło w niniejszej sprawie do naruszenia art.233 k.p.c.

Uwzględniając zarzuty sformułowane w apelacji, a w szczególności w piśmie procesowym, stanowiącym jej uzupełnienie, z dnia 30 grudnia 2013r. Sąd Apelacyjny postanowił uzupełnić postępowanie dowodowe jedynie w odniesieniu do konieczności dokonania oceny czy okoliczności faktyczne, na które powołał się apelujący, mogą zostać zakwalifikowane jako przesłanki wymienione w art. 15b ust.3 ustawy z 18 lutego 1994r. o

zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2013r. poz.667, zwanej ustawą zaopatrzeniową). Odwołujący się nie powoływał się na te okoliczności w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z przesłuchania w charakterze świadka M. C. na okoliczność charakteru i znaczenia kontaktów utrzymywanych z W. Ś., działalności opozycyjnej świadka, jak również udziału w tej działalności odwołującego się. Nadto Sąd Apelacyjny dopuścił także dowód z przesłuchania w charakterze strony W. Ś.. Zeznania świadka oraz odwołującego się Sąd Apelacyjny uznał w części za wiarygodne. Wynika z nich, że w istocie świadek M. C. podejmował działalność, którą można zakwalifikować jako opozycyjną wobec reżimu totalitarnego, jednak nie można z nich wywnioskować, że zachowania W. Ś. wypełniają dyspozycję art. 15b ust.3 ustawy z 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...). Przykłady zachowań odwołującego się, wskazanych przez świadka wskazują na pewną koleżeńską zażyłość, bliskość deklarowanych poglądów politycznych i historycznych, czy życzliwość przejawiającą się w słowach wsparcia, co jednakże nie wypełnia dyspozycji art.15b ust.3 ustawy zaopatrzeniowej.

Zgodnie z wymienionym przepisem do okresów, o których mowa w art. 13 ust. 1 (równorzędnych ze służbą w Policji), na żądanie wnioskodawcy, mogą być doliczone w pełnym wymiarze okresy służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, jeżeli funkcjonariusz udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

Dla zastosowania przywołanego przepisu muszą być spełnione łącznie dwie przesłanki a mianowicie: musi zaistnieć rzeczywiste, aktywne podjęcie współpracy i czynne wspieranie osób lub organizacji działających na rzecz niepodległości Państwa Polskiego a nadto ta współpraca i czynne działanie musiało mieć miejsce bez wiedzy przełożonych. Ciężar udowodnienia zaistnienia wymienionych przesłanek, zgodnie z art.6 k.c., spoczywa na odwołującym się. Gdy wskazane przesłanki ustawowe zostaną udowodnione - spełnione, wówczas cały okres służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów podlega liczeniu, przy ustalaniu wysokości emerytury funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999r. po 2,6 % podstawy jej wymiaru za każdy rok służby niezależnie od tego jak długo trwała współpraca i czynne wspieranie osób lub organizacji działających na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

Odwołujący się, jak wykazało postępowanie dowodowe przeprowadzone w Sądzie Apelacyjnym, nie podjął współpracy i czynnego wspierania osób lub organizacji działających na rzecz niepodległości Państwa Polskiego bez wiedzy przełożonych. Żadnych śladów takich zachowań nie zawierają także akta osobowe odwołującego się. Zachowania odwołującego się ograniczały się do „rozmiękczenia” polityki w środowisku zawodowym w drodze rozmów ze współpracownikami, nadto rozmów z M. C. na temat „propisudczykowskich i antyrosyjskich” poglądów oraz wspólnych „wileńskich korzeni”, zapewnienia noclegu świadkowi w czasie przerwy w dłuższej podróży, przekazywania kolegom kilku ulotek, kolportowanych przez opozycję, powołując się na ich znalezienie w miejscu zamieszkania (zeznania W. Ś. k. 89-90 a.s.). Te zachowania odwołującego się nie miały charakteru niejawnego tak wobec współpracowników, jak i przełożonych. W. Ś. w okresie służby w organach bezpieczeństwa państwa, trwającej blisko 24 lata awansował, nigdy nie podjęto wobec niego żadnych czynności dyscyplinujących ani porządkowych. Pomimo kontaktów nawiązanych z M. C. od 1972r. W. Ś. służbę w organach bezpieczeństwa państwa pełnił do 1990r.

Biorąc zatem pod uwagę istotę zarzutów zawartych w apelacji podkreślenia wymaga, że okoliczności, na które powoływał się W. Ś. zostały wprawdzie wykazane, jednakże nie stanowią one o wypełnieniu przesłanek wymienionych w art. 15 b ust.3 ustawy zaopatrzeniowej.

Sąd pierwszej instancji ferując zaskarżony apelacją wyrok trafnie zatem uznał, że W. Ś. w okresie od 1 listopada 1966r. do 21 marca 1990r. pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art.2 ust.1 pkt5 i ust.3

ustawy lustracyjnej, zaś apelujący nie udowodnił, że jako funkcjonariusz organów bezpieczeństwa państwa przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego a zatem, wobec nie stwierdzenia zaistnienia przesłanki pozytywnej brak jest podstaw do zastosowania art. 15b ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej. W art. 15b ust. 4 ustawy zaopatrzeniowej wskazano, że w przypadku, o którym mowa w ust. 3, środkiem dowodowym może być zarówno informacja, o której mowa w art.13a ust. 1 ustawy, jak i inne dowody potwierdzające podejmowanie bez wiedzy przełożonych, czynnej współpracy z osobami lub organizacjami działającymi na rzecz niepodległości Państwa Polskiego w okresie służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990. Przeprowadzone przez Sąd Apelacyjny dowody, wskazane przez skarżącego, nie doprowadziły jednak do potwierdzenia zaistnienia faktów, o których mowa w art.15b ust.3 w/ w ustawy.

Uznając zatem, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu a zarzuty apelacji jako nietrafne nie uzasadniają zmiany, jak również uchylecia wyroku w zaskarżonej części, dlatego też Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.